

De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 26 Augustus 1894. N°. 870.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertentieën aan de ADMINISTRATIE van De Heraut, Amsterdam. Inzendingen die later dan Dinsdag's namiddags te 12 uren worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementen franco aan huis, per drie maanden f 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent. Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren en aan het Bureau te Amsterdam. Advertentieën van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elke regel meer 15 Cent. Aanvragen en vermelding van liefdegaven en Verslagen van Vereenigingen 10 Ct. p. regel.

„Dat hemelsch gezicht niet ongehoorzaam.”

Daarom, o Koning Agrippa! ben ik dat hemelsch gezicht niet ongehoorzaam geweest. Hand. 26: 19.

Zelfs onder de mannen Gods in Oud en Nieuw Verbond zijn er weinigen, die zoo klaar en helder hun levensroeping hebben ingezien als de man van Tarsen.

Hij wist, dat een boven alles heilige en hooge roeping op hem was gelegd. Zijn taak was, de Heidenwereld tot den Christus te roepen, en het kruis van Christus in het midden der Heidenwereld in te dragen.

Of Paulus al de verrekende gevolgen van deze missie heeft ingezien, durven we niet beslissen. Die gevolgen zijn zoo overvloedig geweest. Heel het aanschijn der wereld is er door veranderd. De Historie der volkeren verkreeg er een heel anderen loop door. Het was de overgang van Sem op Japheth, en daarmee het opwaken onder de kinderen Japheths van een geest, die wonderen na wonderen onder de natien van Europa en straks van Amerika te voorschijn zou roepen; terwijl omgekeerd Azië, dat dusver zoo stout had medegesproken, met een geest des slaafs zou overtoegen worden.

Dat alles, en zooveel meer, lag in dat éne feit van de prediking van Christus aan de Heidenwereld. Het was die toekomst, die Paulus' werkzaamheid in haar schoot verborg. Het was een geheel omgaan van de Historie der wereld, dat de Joden in hun kortzichtigheid wilden tegenhouden, en waartoe de heilige apostel, aan zijn hemelsche roeping gehoorzaam, den stoet moest geven.

Die roeping had Christus zelf in een hemelsch gezicht aan den man van Tarsen opgelegd.

In die roeping lag het uitgangspunt van geheel zijn optreden. En als allerlei invloeden en machten Paulus van zijn standpunt poogden af te brengen, en hij de verleiding gevoelde, en bijna uitgleed, dan kwam hij altoos weer in het rechte spoor, door terug te leven in dat eerste hemelsche gezicht, dat hem te beurt was gevallen.

Dan zag hij weer als het ware dien hemelschen glans, en dan hoorde hij weer met onoverbiddelijke kracht dat hoog gebod in zijn ziel dringen: Gij zult mijn naam groot maken onder de Heidenen.

In dien bepaalden, vasten vorm, waarin Paulus zich zijn levensstaak zag voorgescreven, kennen nu Gods kinderen de aanwijzing van hun levensroeping niet.

Gezichten, als aan Paulus, vallen ons niet meer te beurt.

Nog toont ons de Heere onze weg wel, maar op een andere wijs, door de positie waarin Hij ons gezet heeft, door de omstandigheden, waarin Hij ons verweekt, door de aandrift, die Hij in ons opwekt, kortom, door heel zijn Voorzienig bestuur. Maar juist met dat Voorzienig bestuur moet dan ook door een iegelijk van Gods kinderen gerekend worden, en ook voor ons moet het inzien in dat bestel onzes Gods een hemelsch gezicht zijn, waarvan we de roeping volgen.

Onze ouden plaatsen dit zoo uit te drukken, dat er een algemeen Voorzienig bestel over de volken en natien gaat, een bijzonder bestel van Gods Voorzienigheid over elk persoon, en eindelijk een allerbijzonderste Voorzienigheid over elk van Gods kinderen; een bestel zoo wonderbaar en zoo ondoorgrondelijk, dat het telkens schijnt, alsof de loop van hemel en aarde zich richt naar het zieleheil van één enkel verkoren persoon.

Welnu, in die allerbijzonderste Voorzienigheid van den Driëenigen God ligt het mysterie ook voor de levensroeping van Gods kinderen, voor hun levensstaak, voor hun dienst in het Koninkrijk, voor den weg waarop ze door dit leven te wandelen hebben; en het is een gebrek aan inleven in de leidingen en de liefde Gods, zoo onze ziel daar geen oog voor heeft, en we als van ouds gedachteloos en als onbewuste wandelaars door deze wereld blijven voortleven.

Voor elk uitverkoren kind van God volgt op de eerste jaren van bewusteloos omlopen, een tweede tijdperk van het inzien in de leidingen Gods.

Dan is ook voor ons ons „hemelsch gezicht” opgegaan.

En wel hem, die dat op zijn sterfbed, evenals Paulus voor de machthebbers, verklaren mag: Ik ben dat hemelsch gezicht niet ongehoorzaam geweest.

Er is drieërlei manier, waarop een menschenkind zijn weg vervolgt.

Er zijn er, die tot op hun dood toe van den éenen dag in den anderen gaan, zonder zich ooit rekenschap te geven van hun taak of roeping. Ze staan op, ze doorleven den dag en leggen zich weer te slimeren, zonder dat ze er ooit toe komen, om hun verleden in zijn geheel te doorzien, dat verleden met hun toekomst te verbinden, en zich af te vragen, wat hun God en Vader in dat lange leven van hen wil.

Dit is de brede stroom der gedachtenloos, die komen en gaan, zonder ooit door een hooger besef geleid te zijn. Ze laten hun scheepken voor wind en stroom afdrijven. Waar het komt, daar komt het. Maar geen hand omklemt het roer.

Dan zijn er in de tweede plaats personen, die eer te veel dan te weinig over hun leven nadenken, die steeds met hun verleden bezig zijn, om te klagen, in het heden hun lust volgen, en de toekomst met sluwheid berekenen.

Dit zijn de lieden, die wanen, dat ze hun leven in hun macht hebben, die daarom peinen en zinnen op allerlei plannen, van het leven een soort van schaakspel maken, en het alles verwachten van eigen inzicht en eigen wijsheid.

Kinderen der wereld, die wel soms door hun mindere oppervlakkigheid de kinderen des Koninkrijks beschamen, maar, in alles aan het uitrekenen, vergeten te rekenen met hun God.

En dan eindelijk viadt ge nog die kleine groep van Gods ingeleide kinderen, ingeleid in zijn genade, maar ook ingeleid in zijn voorzienig bestel, die steeds meer uit het leven der onnadenkendheid in het leven met helder bewustzijn zijn overgegaan, en die nu hun weg kennen, omdat op dien weg het licht valt van het bestel huns Gods.

Toch begint het hiermee niet.

Al wie uit den dood tot het leven komt, heeft tot op zijn bekeering toe, zich gedachteloos op den stroom laten afdrijven, en het is juist in zijn toebereiding, dat het eerst het Goddelijke bestel over zijn leven hem openbaar is geworden.

Toen hij zich zeiven nog wegwerpt en verdieft, was er, gelijk nu van achteren blijk, de liefde Gods die hem zocht, hem leidde, zelfs in zijn zonden niet losliet, en tegen welk en dank tenslotte bij het kruis van Jezus bracht.

Hierin nu spreekt een hooger bestel over ons leven, een leiding van een God, die iets met ons voor heeft, die een doel voor ons gesteld heeft, en langs alle wegen, gemerkt of ongemerkt, ons dat doel nader brengt.

Dat scheiden we dan eerst wel op methodistische wijze af, alsof het genadebestel over onze ziel buiten het gewone bestel over ons leven omging. Maar allengs komen we toch op het echt Gereformeerde standpunt, om in te zien, dat genadebestel en levensbestel dooreengestrengd liggen; dat het éne van het andere niet is af te scheiden; en dat Gods hand in alles is, niet enkel in de groote wendingen van ons leven, maar even beslist en even zeker in alle kleine gebeurtenissen van den gewonen dag.

En dit nu is het punt, waarbij het inzicht ook in onze levensroeping voor ons opgaat. Is toch al ons werken, al ons bedrîf, al ons streven en pogen als ingeweven in den breeden gang van ons dagelijks leven, en is in dat alles het hoog en heilig bestel onzes Gods, dan, hoe kan het anders, moet ook onze taak en levensroeping door God bepaald zijn, en geeft het ingaan in die van Godswege ons opgelegde taak de rijkste zielsverheffing waartoe we geraken kunnen.

Dan is het niet meer het trekdier, dat voor den wagen loopt, en onbewust door gebit en teugel gestuurd wordt, maar er is een medewerker in het werken Gods, een volgen van het kind achter zijn vader.

Dat hoog gevoel leefde bij onze vaders zoo sterk, en daardoor hebben ze zoo machtige dingen bestaan; en dat thans dit heilig en hoog besef zoo veel zeldzamer werd, is ten der bedenklijkste oorzaken van onze geestelijke zwakheid.

Wie wijs is, dat hij daarom op de leidingen des Heeren in zijn eigen leven lette, dat hij uit de leidingen de roeping Gods voor zijn leven opmaakt, en dat hij uit roeping elken morgen zijn taak kenne, die hij in Gods naam te volbrengen heeft.

Dan komt er besltheid.

Dan weet men bij elken tweespiong op den weg, welken der twee wegen, zij links of rechts, men te verkiezen heeft.

En al is het dan, dat vleesch en bloed soms lokt naar links, dan aarzelt toch niet wie weet, dat God den weg rechts heeft verkozen.

Ook voor hem glansde er dan een hemelsch gezicht, en hij kan dat hemelsch gezicht niet ongehoorzaam zijn.

Voor Kootwijk's Scholen.

Ingekomen bij Dr. HOUTAGERS, van den heer H. Mulder te Koevoorden, Unieglift, f. 3.

Uit de Pers.

In de altijd levenswaardige brieven, die Dr. Gipsen van de Blaauw aan zijn vriend te Jeruzalem zendt, komen, naar aanleiding van de vergaderingen, die de „Algem. Synode der Ned. Herv. Kerk” houdt, eenige opmerkingen voor, die we hier laten volgen:

De eerste vindt hier een plaats:

Hoe gelukkig zouden we zijn als zij, die geacht worden de Gereformeerde religie te belijden, het maar hierin met elkander eens waren, dat het niet geoorloofd is, gescheiden van elkander te leven. De Gereformeerde kerk is geen kerkhof. Hare inrichting laat ruimte genoeg voor gedachtenwisseling en verschil van inzicht en opvatting van veel, wat op de praktische betrekking heeft en de grondbeginselen, of het wezen der kerk niet raakt. Doch het is nu eenmaal zoo, dat de geest der verdeeldheid een groote kracht heeft. Het is een ziekte, een oordeel, een roede Gods over ons volk, naar het mij voorkomt.

Er schijnt echter één plekje te zijn, waar alles liefste en vrede ademt, namelijk het „Synodale huis” in de Javatraat te „Gravenhage”, alwaar thans de Synode der Ned. Herv. kerk vergaderd is.

Dr. Bronsveld zegt, in de kroniek der Stemmen van deze maand, hiervan o. a. het volgende: „Tot dat van deze hooge kerkelijke vergadering zal ik niet te veel zeggen, aangezien ik zelf tot hare leden behoort. Toch wil ik haar het getuigenis niet onthouden, dat de toon, welke er heerscht, boven allen lof is verheven. Ik heb er nooit een woord gehoord, dat om zijn scherp, bits karakter, afkeuring verdiende. En toch behoefte niemand zijn gevoelens te verbergen. Men mag zeggen, wat men op zijn hart heeft, mits het wordt gezegd op voegzame wijze. Men is bijeen, niet om te schelden, maar om zooveel mogelijk samen te werken. „Gedebod wordt niet verhoord.”

Gij ziet, uit dit aaneekelijke schetsje, dat Philadelphia nog niet van de aarde is verdwenen.

Haast zou men verwachten, dat die „hooge kerkvergadering” maar het gehele jaar door zitting had, in de hoop dat het „bits” en „scherpe”, het afkeurenswaardige van sommige woorden buiten de Synode, dan ook langzamerhand verdween uit de pers en uit de bestrijding van den tegenstander, en men leerde, niet alles te verwerpen wat van den tegenstander komt, uit partijacht.

Wat is het toch wonderlijk gesteld op deze wereld! Daar, in de Javatraat, zijn mannen vergaderd van tegenstrijdige levensbeschouwing, mannen die uit één grondgedachte en één grondbeginsel leven van „hoogen tegenstrijdigen en elken uitsluitenden aard. Wat hen saambindt en zoo vreedzaam doet arbeiden is — een reglement, een leus: de Vaderlandsche kerk! Is iets, dat we moeilijk noemen kunnen, maar in ieder geval iets, dat wijst op een groote verallgemeening in de beginselen van beginselen, en in het pal staan voor waarheid en recht.

En deze mannen zijn zoo vreedzaam en broederlijk samen, of er geen wolkje aan de lucht is. Komt ge daarentegen in de kringen van hen, die in beginselen en zijn, welk een verdeeldheid, welk een strijd, wat angst en scherpheid worden gevoeld! Wie zijn zij niet krijgt, scheidt zich af, en vormt een eigen kring, een eigen kerk, een eigen schoolvereeniging, een eigen kiesvereeniging, en zoo voort. Inderdaad, we hebben reden, om voor God ons te verontmoedigen en voor de menschen ons te schamen.

Niet minder behartigingswaardig zijn de opmerkingen, door denzelfden schrijver gemaakt naar aanleiding van de wijziging gebracht in art. 11 van het Algem. Reglement.

De algemeene Synode van de Ned. Herv. kerk heeft nu, althans de meerderheid harer leden, besloten, het Algemeen Reglement een kleine wijziging te doen ondergaan, en althans in den aanhef te lezen: „De Nederlandsche Hervormde kerk bestaat uit al de Hervormde (of Gereformeerde) gemeenten.”

Dere bijvoeging zocht men gewenscht met het oog op de inschrijvingen op het Grootboek, van diaconen, die daar staan op naam van de Gereformeerde gemeenten. Het punt, dat nu in Jorck, maar om zijn kleed. Niet om eenige neiging van terugkeer tot de beginselen en kerkvereenigingen, maar om waarborg voor — het geld!

In soverre dus is de Haagsche Synode te prijzen, dat zij waakt voor het geld, want geld is, zooal niet de zenuw dan toch een zenuw ook van den kerkelijken oorlog. De geest der Synode is, op het stuk van geld, dan ook niet beperkt binnen de muren van het huis in de Javatraat, maar doet zijn invloed gelden op plaatsen, waar men zulke alernist zou verwachten.

Is de wijziging straks door de Regeering voor kennisgeving aangenomen, dan zijn bij de Regeering bekend:

De Nederlandsche Hervormde kerk bestaande uit al de Hervormde (of Gereformeerde) gemeenten.

De Christelijke Gereformeerde kerk.

De Oud-Gereformeerde gemeente.

De Oud-Gereformeerde kerk.

De Christelijke Afgescheiden Gereformeerde gemeenten.

En ten laatste ook nog:

De Gereformeerde kerken in Nederland.

Wellicht zijn er nog meerdere bij de Regeering bekend, waarvan ik geen kennis draag.

Gij ziet dus, dat we een gewijk goede Regeering hebben, die op dit stuk nooit vraagt: zijt gij nu werkelijk, die zij zegt te zijn? zijt gij nu werkelijk Gereformerd in beginselen en kerkregeling? maar eenvoudig voor kennisgeving aanneemt, wat men, op dit gebied, zegt te zijn.

En toch is de Regeering pansich niet onpartijdig, namelijk op het stuk van geld. Want van die allen

krigen alleen de Nederlandch Hervormde (of Gereformeerde) gemeenten liet in de Grondwet gewaarborgde tractementen en pensioenen voor leeraars. De anderen moegen ook daarvoor zware belastingen betalen en — toezien.

Ook dit is mede een gevolg van de Conservatief-liberalistische politiek, door Roomschen en Protestantismen gesteund. Het is de verbergen hartstocht voor het geld, voor positie, voor invloed en naam, die vooral in tijden van politieke opgewondenheid, zulk een groote rol speelt.

En daarom zou ik wel wenschen, dat er in de Gereformeerde kerken in Nederland een betere geest heerschte, een geest van vertrouwen en samenbinding. Van onze zwakheid en ongelukkigheid ons bewust, moesten we meer overtuigd zijn van de werkelijkheid, dat als we onszelven niet helpen, en ander het waarlijk niet doen zal. Wie vertrouwen op God heeft, vrees de menschen niet. Maar geen strijd, geen zwaad, geen vijandschap die van buiten komt, is zoo gevaarlijk als onderling wantrouwen.

De schrijver vraagt ten slotte of het anders en beter worden zal, doch durft niet te profeteeren. Wij ook niet, maar met hem blijven we hopen op betere dagen, waarin de geest van vertrouwen en samenbinding weer heerschen zal.

Buitenland.

Engeland. De Ritualistische beweging wint in de Engelsche Staatskerk nog altijd aan kracht. Sedert 1888 is het aantal kerken, waar men Roomsche ceremonien is gaan invoeren, verdubbeld en bedraagt thans voor Engeland met Wales 5957. Vooral in de twee laatste jaren maakt het Ritualisme groote vorderingen, dat is sedert de aartsbisschop van Canterbury bisschop King van Lincoln vrijspak, nadat men hem beschuldigd had van het invoeren van Roomsche praktijken. Het is daartoe gekomen, dat vele predikanten in hun hart reeds de richting van Pusey volgden, maar alleen uit vrees voor de bestaande wetten, gelijk die tot 1893 uitgeleerd werden, gaezard hadden om openlijk voor hunne beginselen uit te komen of ze in toepassing te brengen.

De zes punten, waarvoor de Ritualisten zeggen den strijd te voeren, zijn de volgende:

- 1°. De dagelijksche viering van de Eucharistie (Mis);
- 2°. het gebruik van misgewaden;
- 3°. het gebruik van wierook;
- 4°. het branden van altaarskaarsen bij de mis;
- 5°. het door den dienstdoenden geestelijke, keeren van het aangezicht naar het Oosten;
- 6°. afschaffing van het verhuren van zitplaatsen en het dagelijksch openhouden van de kerken.

Naarmate de Ritualistische beweging sterker wordt, schijnt de oppositie tegen het Romaniseeren der Staatskerk altijd zwakker te worden. Het heeft ons trouwens steeds toegeschieden, dat het verzet tegen het invoeren van Roomsche ceremonien in de Staatskerk altijd sedert het optreden van Pusey zwak geweest is, omdat het slechts de kreet aanhief: „no popery” (geen papier), maar verzuimde de Gereformeerde leer in praktijk te stellen tegenover de insluipende Roomsche denkbeelden. Het is ook opmerkelijk, dat de Ritualistische bladen het niet meer de moeite waard achten om voor het recht van de richting die zij voortaan een lans te breken; maar er alleen op uit zijn, om te verhooren, dat men zich niet te ver in Roomsche richting beweegt. Zoo schreef men in de *Church Times* voor eenigen tijd: „Wij zijn overtuigd, dat het aannemen van Katholieke leeringen en gebruiken, thans niet zoozeer in den weg staat als de toenemende neiging van een deel onzer geestelijkheid om dingen in te voeren, welke in lijnrecht strijd zijn met het *Book of Common Prayer*. Nooit te voren had de beweging een sterke hand noodig, om haar voor gevaren van binnen en van buiten, en voor die welke door al te ijverige vrienden veroorzaakt worden, te behoeden.”

Niet lang geleden vond men in de *Daily Chronicle* vernield, dat vele Anglicaanse predikanten zich met een smeeksel tot Leo XIII hadden gewend, om daardoor te verkrijgen, dat een vereenigde Anglicaanse kerk ontstond naar de voorbeelden van de geünieerde Grieken en dergelijke gemeenschappen. De verzoekers durven verzekeren, dat vele aarzelande hoogkerkelijke lieden zich aanstonds bij zulk een kerk zullen aansluiten. Nu is het wel waar, dat de *Daily Chronicle* wel alles van de hoogkerkelijken mededeelt wat hen in discredit brengen kan, om daardoor het publiek te overtuigen, dat een geestelijkheid, die zoo papistisch en zoo weinig nationaal geind is, niet anders verdient, dan om zoo spoedig mogelijk van Staatstractement beroofd te worden; maar het gaat ook maar niet aan om het bovenvermelde bericht voor een paar versinzel niet te krijten. De Ritualisten bladen durven dan ook het bericht niet ruims uit tegen te spreken, en zeggen daarbij, dat het wellicht een heel dosijn dwaasdommen geweest is, die tot het doen van zulk een dwaasom stap zijn overgegaan.

De Ritualisten zijn de eersten geweest, die hebben geleerd, tegen het Erastiaansche stelsel, dat hij die over den staat regeert, ook de kerk moet beheerschen en dat de kerk van Christus een van de staatsmacht onafhankelijke positie behoort in te nemen. De Ritualisten deden dit niet in de eerste plaats uit beginsel, opdat de soevereiniteit van Christus des te heftiger over zijne kerk zou uitblinken, maar om te meer de vrije hand te hebben bij het invoeren van Roomsche ceremonien bij den eeredienst.

Doordat den predikanten, die de plechtigheden van den Roomschen eeredienst gingen nadoen, allerlei processen werden aangedaan, die door den burgerlijken rechter moesten worden behandeld, ging men voor het denkbeeld van de onafhankelijkheid der kerk iveren. Nu zijn er, die vreesen, dat wanneer ook de financiële band, die de Anglicaanse kerk aan den staat verbindt, verbroken wordt, alsdan het Ritualisme nog meer de overhand verkrijgen zal. Doch wij deelen die vrees niet. Wij houden er ons van overtuigd, dat, wanneer de gemeentelieden moeten zorgen voor de instandhouding van den openbaren eeredienst, de Ritualistische kerken zullen verminderen. Wanneer de Heere geeft, dat met de voor de deur staande losmaking van den financiële band, die de Anglicaanse kerk aan den staat verbindt, er munitien in de vrije kerken ontstaan, die op het voetstap van Spurgeon, de massa's bewerken en die trachten te vooden met de beproefde waarheden, die de Reformatie opnieuw aan het licht bracht, dan aan het Ritualisme den doodsteek gegeven wordt. In elk geval is het opheffen van het privilege van de staatskerk een zaak van gerechtigheid tegenover hen, die geneesd hebben, zich van haar te moeten losmaken.

Enige weken geleden werd er te Londen een „algemeene zendingen-conferentie voor de Anglicaanse kerk” gehouden. Daarbij betoogde de voorzitter, de eerste kerkvorst van de Anglicaanse kerk, namelijk de aartsbisschop van Canterbury, dat de tijd aangekomen is waarin de groote zendingen-gemeenschappen er aan moeten gaan denken om zich te onttrekken, hun arbeid aan de kerk over te laten. Al is het ook dat den kerkvorst wellicht het ideaal van een *congregatio de propaganda fide*, gelijk de Jesuïeten in de Roomsche kerk zijn, voor ooggen zweeft, toch is het denkbeeld door hem aangegeven niet te verwerpen, en zal het denkbeeld, dat de aartsbisschop opperde, toch niet spoedig uitgevoerd kunnen worden. Het is opmerkelijk, dat daar waar het Ritualisme de overhand krijgt, de ijver voor de zending gaat verflaan. De conferentie werd dan ook door een betrekkelijk gering aantal personen bijgewoond.

Rusland. Een nieuwe sekte.

Er is in Rusland waar de meerderheid van de bevolking tot de Lutherse kerk behoort, sedert 4 of 5 jaren een nieuwe sekte ontstaan, onder den naam van „de Prikoeduden”. Onbekende personen kwamen en predikten een nieuwe leer, verwierven een niet onbelangrijk aantal aanhangers onder het landvolk en verdwenen weder gelijk zij gekomen waren. De bekeerlingen vereenigden zich in gemeenschappen en noemen zich „prikoeduden” of „vrije gemeente”, vandaar de benaming: „prikoeduden”. Men wordt lid van een „prikoeduden” door den doop, welke niet met water geschiedt, doch waarbij een tekst voorgelezen en de naam gegeven wordt. Na den doop ontvangt hij, die in de gemeente opgenomen werd, het avondmaal, dat in den vorm van tarwebrood in rooden wijn gedoopt, nageleerd wordt. In den zomer komen zij in het vrije veld samen tot het houden van godsdienstoefeningen, en 's winters vergaderen zij in de huizen der geloovigen. De godsdienstoefeningen hebben niet op vaste tijden plaats; de gemeente komt samen, wanneer de geest Gods daartoe drijft. Tevens wordt aan de gemeente noch de tijd noch de plaats der samenkomst bekend gemaakt. Of de gemeentelijke samenkomsten dikwijls plaats hebben, wordt niet gemeld. Bij de godsdienstoefeningen worden liederen gezongen, die deels ontleend zijn aan het gezangboek der Lutherse kerken, deels door leden der sekte gedicht zijn. Daarna wordt een bijbeltekst gelezen door een van de oudsten der vergaderden, waarop een, die zich daartoe gedrongen gevoelt, opstaat om den tekst te verklaren. Een bijzonder predikant kennen zij niet; een ieder die de verlichting ten deel valt, kan de Schrift uitleggen. Na de prediking spreekt een der broeders een gebed uit, dat allen gekniel mededeiden. Het kan gebeuren, dat zulk een gebed meer dan een half uur duurt. Bij het einde der vergadering wordt een lied gezongen, waarbij het geschiedt, dat een van de personen die dan bijzonder door den Heiligen Geest bezield schijnt te zijn, in geestverrukking geraakt, welke verrukking zich dan openbaart in spraken en dansen. Dit noemen zij de „sjumala roem” of de vreugde Gods. Deze vreugde valt slechts zelden een der leden ten deel; meest zijn het vrouwen of meisjes die de extase raken. Het trouwen geschiedt door het voorlezen van een gedeelte van Gods Woord en doordat den echtelieden de handen worden opgelegd. Bij het vieren van de bruiloft is het gebruiken van spiritualia streng verboden. De huwelijken worden bij de overheid bekend gemaakt, die daarvan echter niet de minste notitie neemt; de kinderen, die uit de Prikoeduden geboren worden, staan dan ook als onechten te boek. De aanhangers der sekte houden zich voor zondeeloos, onthouden zich van alcoholische dranken en van rooken, toonen liefde te hebben tot hun naaste en zijn onderdanig aan de overheid; slechts van de kerk en haar inrichtingen willen zij niets weten.

Uit het bovenstaande blijkt, dat deze sekte sterk onder den invloed staat van de matigheidsbeweging, die onder de bewoners van Estland krachtig is, en van de Baptisten en „Springers”, welke laatste sekte in Estland tamelijk verbreid is en tot de Prikoeduden in vriendelijke verhoudingen staat. Ook de „Springers” beoemen zich in bijzondere openbaringen geraken bij de godsdienstoefeningen in verrukking van

zinnen en onhouden zich van het drinken van brandewijn, het rooken van tabak enz.

De „Prikokuden“ zijn door de Russische overheid meermalen vervolgd, doch men laat ze ook dikwijls met rust, omdat zij geen rust-verstoorders zijn.

Men rekent het getal der aanhangers dezer sekte op 1000.

Hier en daar hebben zich centra gevormd, waaruit de propaganda gedreven wordt. Zij tooienvoelen veel overeenkomst met de sekte der „Kwakkers“.

WISCKEL.

Door Kinderen.

LACHEN EN WEENEN.
II.

Niet lang daarna ging Democritus op reis en wel naar Egypte, waar ook veel te leeren viel. Immers we lezen reeds, dat Mozes onderwezen werd in al de wijsheid der Egyptenaren. Vijf jaar lang bleef de jeugdige Griek aldaar en werd er door de priesters en geleerden onderricht. Maar nog wist hij niet genoeg naar zijn zin, zoo besloot hij dan naar Babylon te reizen. Daar maakte hij kennis met de Chaldeen, sterrenkijzers, en leerde ook het schrift en de taal der Babyloniërs. Vandaar trok hij naar Perzië, vanwaar zijn eerste leermeesters gekomen waren, en leerde daar nog vele dingen bij hetgeen hij reeds wist. Zelfs bezocht hij later Indië en kreeg er denklijk onderwijs van de priesters of Braminen.

Na al dit reizen en trekken, en toen er, naar het scheen, niet meer te leeren viel, keerde Democritus naar zijn vaderland terug. Hij was als ik zei een rijkman. Doch reizen kost geld. Vooral was het duur in dien tijd, toen men niet per derde klasse spoor op één dag zoover kon reizen als vroeger in een week. Toen onze vriend dan ook in Abdera kwam was zijn geld op. Doch dat kon hem weinig schelen; hij had kennis verkregen. Hij ging zeer eenvoudig wonen, at en dronk weinig en trof gelukkig nog een zijner broeders aan, die Damascus heette.

Deze, ziende dat zijn broeder een welgevuld hoofd naar een leeghe beurs had, zorgde dat ook in de laatste weer wat kwam en zoo kon Democritus leven.

In Abdera bestond een wet dat iemand die het erfdeel zijns vaders verwist had niet plechtig mocht worden begraven. Op een plechtige begrafenis waren de Grieken voor hun dooden zeer gesteld. Nu was die wet nog zoo kwaad niet, maar het was een recht Abderietendwaasheid, dat zij die wet ook wilden toepassen op Democritus. Want al was hij zijns vaders erfdeel ook kwijt, verwist had hij het zeker niet, maar veel meer nuttig besteed. De man was echter zoo wijs niet op zijn stuk te staan, en daar hij er zoo op gesteld was plechtig begraven te worden — wel te weten na zijn dood — besloot hij te trachten weer wat geld te krijgen. Ook zijn familie drong daarop aan, want het zou een schande zijn als de zoon van een aanzienlijk man niet een behoorlijke begrafenis kreeg.

Zoo ging dan Democritus op zekeren dag naar de markt en begon daar, gelijk gebruikelijk was, tot het volk te spreken. Hij deelde hun mee, dat hij hun een boek zou voorlezen 't welk hij had geschreven. Het heette: *de groote wereld*.

Dat leek de Abderieten wel. Want in dien tijd bestonden er nog geen kranten of ook „extra-tijdingen“ en waren er heel weinig boeken. Wie wisten wilde wat er in de wereld omging moest het hooren van de enkele reizigers, of wel hij ging nieuwtjes vernemen op de markt. Uit het boek der Handelingen kunt gij zien, dat het nog in Paulus' tijd te Athene zoo toeging. Op de markt kreeg men allerlei te zien en te hooren.

Nu begon Democritus zijn boek voor te lezen elken dag een deel. Toen het eindelijk uit was hadden de hoorders het zoo mooi gevonden, dat zij den schrijver en lezer vijf honderd talenten schonken en bovendien standbeelden van bronzen oprichtten tot zijn eer. In alle geval bezat hij nu genoeg om niet te behoeven te vreezen voor een oneerlijke begrafenis.

Na zoo lang in den vreemde gereisd te hebben, begon Democritus met — wat hij mij dunkt het eerst had moeten doen — zijn eigen land rond te reizen, om daar de wijze en geleerde lieden op te zoeken en zijn voordeel te doen, met hun gezelschap. Wat echter heel mooi in hem was, was dat hij niet met zijn kennis en wetenschap praalde, maar zich zeer nederig hield. Zelfs was hij zoo bescheiden dat hij lieft niet bekend wilde zijn. Ongetwijfeld sprak hij menig wijze die veel minder wist dan hij zelf. Hij ontmoette ook den bereidsden Socrates, en sprak met hem. Doch 't schijnt dat Socrates niet eens geweten heeft wie de vreemdeling was, die hem opzocht, schoon de naam en de roem van Democritus toen reeds tot alle steden van Griekenland was doorgedrongen.

(Wordt vervolgd)

AAN VRAGERS.

Op de vraag wat men te verstaan heeft door *balsam van Gilead*, dient tot antwoord, dat de struik die dezen balsam levert, in heel het Oosten gevonden wordt, in Klein-Azië, Arabië en Syrië. Maar het weelderigst groeit hij in Gilead, dat het middendeel vormt van het Overjordaanische.

De balsam is niet anders dan harst, die men verkrijgt door insnijdingen te maken in den stam. Men gebruikte dezen balsam overal als geneesmiddel en wel in zoo groote mate, dat in balsam van Gilead sterke handel werd gedreven. Dit geschiedde al in de oudste tijden. Immers wij lezen in de geschiedenis van Jozef (bijna 1800 jaren voor de geboorte des Heeren) o. a. dit (Genesis 37:25): „En ziet, een reizigerschap van Ismaëlieten kwam uit Gilead; en hunne kamelen droegen specerijen en balsam en mirre, reizende, om dat af te brengen naar Egypte“. Ook behoorde balsam tot de geschenken, die Jacob zijn zonen meegaf naar Egypte (Gen. 43:10). Denklijk groeide daar die balsam niet.

Wij lezen in Jeremia 8:22: „Is er geen balsam in Gilead? is er geen heilmiddel aldaar? want waarom is de gezondheid der dochter mijns volks niet genezen?“ en Jeremia 46:11: „Ga henen op naar Gilead, en haal balsam, gij jonkvrouw, dochter van Egypte! Te vergeefs vermenigvuldigt gij de medicijnen, er is geen heeling voor u“. Hieruit blijkt duidelijk, dat de balsam van Gilead als geneesmiddel werd gebruikt. Dat dit tegenwoordig nog zoo is, durf ik niet zeggen.

CORRESPONDENTIE.

Nog eens wordt den lezers vriendelijk verzocht in hun vragen duidelijk te zijn. Als iemand b. v. vraagt, van wie Willem II een zoon was, dan is hierop geen antwoord te geven, als er

niet bij wordt gezegd welke Willem II wordt bedoeld, daar alleen reeds in onze geschiedenis drie vorsten van dien naam voorkomen. Wie een vraag zendt denke er goed bij na.

HOOGENBIRK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BERGEM: Aank. J. van der Sluis te Struobos (gen. Grootendaal). — Hoofdorp, Breukelen en Huiswoude, J. H. Donner J.H., cand. te Leiden. — Marum (Fr.), S. H. Groenewald, cand. te Leiden. — Broek op Langendijk, J. van Anken te Urk. — Nieuwe Pekela, M. Meijering te Sexbierum. — Leerdam, S. O. Los, cand. te Oud-Vossemeer. — Stiens (Fr.), J. Joffers, cand. te Kampen.

AANGENOMEN: Nieuwendam, P. Lanting te Winsum.

BEDANKT: Olat, J. H. Spoel, cand. te Kampen. — Nierzijl, H. Siertsema te Burum e. a.

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BERGEM: Leerdijk, W. Zijlstra te De Vuur-sche. — Oostraam, A. L. E. van der Ven te Abbe-kerk. — Rump, L. Balk te Grijpskerk (Gron.) — Heemse, G. Vossers te Schoonoord. — Schiedam en Apeldoorn, J. Bos te Woerden. — Odijk, H. Bau te Doorspijk. — Oudelande (cl. Goud), J. H. Schreuder te Bleiswijk (cl. Rotterdam). — Kortene-hoef, Gaast, Fersoude en Hildeboeren, G. Vollen-ga, cand. te Utrecht. — Waddingsveen, P. Kuilman Jr. te Bunnik. — Lollum en Waaxens, W. van Kempen te Westbroek e. a. — Waarder e. a., J. G. Deur te Zetten e. a. — Blij, W. G. F. Bange te Wolter-sum. — Marum, R. Cremer Jr. te Midwolde e. a. — Harich en Ruigalaizen (Fr.), Ph. Hattink te Nieuw-kerk aan den IJssel. — Loonschendam (gen. Loon op Zand), H. Doornveld te Wierhem. — Driehuizen en Zuid-Schermer, G. J. ten Brummeler Andriess te Zuidrande. — West-Kapelle, W. A. Keers te Veere.

AANGENOMEN: Nieuwe-Niedorp, N. C. J. Scher-mhorn te Beets. — Benschop (cl. Utrecht), S. van Daalen te Sluipwijk (cl. Gouda). — Haulerwijk (Fr.), J. Sietemaker Brune, cand. — 's-Gravenhage, W. L. Welter te Arnhem.

BEDANKT: IJsendoorn (cl. Tiel), Serooskerke (cl. Middelburg), Ravenswaai (cl. Bommel) en Halle (cl. Zutphen), G. Vellenga, cand. te Utrecht. — Waverveen, R. Bennis Bolt te Zwammerdam. — Loosdorp, P. van Binnendijk te Overgunn en Ramun. — Hasselt, A. H. de Klerk te Rodderkerk. — Ter-wispel, G. Brink te Hornhuizen en Kloosterburen. — Onderkerk aan den IJssel, W. R. Kalsbeek te Kesteren. — Overland en Driewegen, J. P. F. van de Plassche te Heer-Abtskerke e. a. — Monster, C. J. Leenmans te Hoogeveen. — Herwijnen, L. C. Teneden te Maasdam. — Hillegom, N. Jolles te Drachten. — Nes en Wierum (cl. Dokkum), D. J. van Brunnen te Oudehaske en Haskerhorne (Fr.). — Mijnsheerenland, P. Bokma te Brunnisse.

Ev. Luth. Gem. BERGEM: Bergen op Zoom, J. A. Böhringer te Maastricht.

Advertentien.

Ouders!

Voor uw Zonen, die te Amsterdam de scholen moeten bezoeken, wordt in een burger-gezin een **tehuis aangeboden**. Br. franco, lent. K., bij A. FERNHOUT, Amsterdam.

Tegen billijken prijs gevraagd

onderstaande Werken met prijsopgave a contant:

OWEN, Hebreeu, 7 dln., HUTCHESON, Job, 2 dln., MEINERS, Romeinen, 4 dln., TOELAAR, Lukas, 3 dln., DURHAM, Openb. v. Joh., 2 dln., LANPE, Johannes, 3 dln., PLEVER, Handel der Apost. 4 dln., KNIBBE, Colossensen, 2 dln., PERKINS, Werken, 3 dln., STARINK, Bijb. Woordenboek, 11 dln., KEIL, Bijb. Archeologie, OOSTERZEE, Prakt. Theologie, 2 dln., DA COSTA, Bijbel-lezing, 9 dln. — Aanbiedingen onder motto: „Boeken“, aan het Bureau van de *Heraut*, te Amsterdam.

G. F. JURJAANZ, Orgelmaker.
Amerik. Orgelhandel,
Haarlemmerdijk 88, Amsterdam.
Steeds voorhanden uitgebreide sortering,
van de solidste fabrieken.
Directe aanvoer. Laagste Prijzen.
VRAAG CATALOGUS.
Engros en Détail.

Bij J. A. WORMSER, te Amsterdam,
is verkrijgbaar:

KERKERAADSBOEKJE
VAN DE
Gereformeerde Kerk van Amsterdam (B.)
1894-1895.
Prijs f 0.30.

Bij J. A. WORMSER, te Amsterdam, verscheen:

VOOR EEN DISTEL EEN MIRT.

Geestelijke overdenkingen bij den Heiligen Doop, het doen van Belijdenis en het toegaan tot het Heilig Avondmaal,

DOOR
Dr. A. KUYPER.

2de druk. — Volksuitgave.
Prijs f 0.60.

VOOR UITDEELINGEN (TEN DIENSTE VAN KERKERADEN enz.)

25 Ex. f 12.50; 50 Ex. f 22.50.

Van de groote (eerste) uitgave zijn nog enkele exemplaren verkrijgbaar f 1.00; gebonden f 2.30.

Bij J. A. WORMSER, te Amsterdam, verscheen:

In de Schaduw des Doods.

Meditatiën voor de Krankenkamer en bij het Sterfbed,

DOOR

Dr. A. KUYPER.

Prijs f 1.90. In stempelband f 2.40.

GOLDSCHMEDING's
Amerikaansche Orgels,
worden bij toewijding gevraagd. Men be-sichtigte de uitgebreide sortering of vraag Catalogi en condities.
Prijzen van f 60, f 70, f 80, f 100, enz. enz.
WARMOESSTRAAT N°. 141,
AMSTERDAM.

UITGAVE van HÖVEKER & ZOON,
te AMSTERDAM:

GEDICHTEN

van
J. A. WORMSER.

Prijs f 1.25. In stempelb. f 1.90.

Uitgaven van J. A. WORMSER,
te Amsterdam.

WERKEN van Dr. A. KUYPER
Voor een Distel een Mirt.

Geestelijke overdenkingen bij den Heiligen Doop, het doen van Belijdenis en het toegaan tot het Heilig Avondmaal.
Ingezaaid f 1.80. In stempelband f 2.30.

2e druk (Volksuitgave.)
f 0.60; 25 Ex. f 12.50; 50 Ex. f 22.50.

De Vleeschwording des Woords.

Prijs f 1.90. Gebonden f 2.40.

Het Sociale Vraagstuk

en de

Christelijke Religie.

REDE ter opening van het SOCIAAL CONGRES, den 9den November 1891.

Prijs f 1.—

Tweeërlei Vaderland.

Prijs f 0.50.

De drie Formulieren van Eenigheid,
voor kerkelijk en huiselijk gebruik, benevens het Kort begrip der Christelijke Religie, uitgegeven door de Predikanten C. A. RENIER en B. VAN SCHELVEN. Negende Vijftiende. Prijs gecantoneerd f 0.40, 25 ex. f 9.50, 50 ex. f 18.—. In rood linnen stempelband f 0.90. Dezelfde uitgave met wit papier voor handteekeningen f 1.25.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:
Aan collecten: (voor de Theol. faculteit) van de Geref. kerk te Knijpe f 4.29; van idem te Joure f 11.56; van idem te Lemmer f 5 en f 4; van idem te Oldeboorn f 2 en f 4.33; van idem te Heerenveen f 17.57; van idem te Donkerbroek f 4.33; van idem te Duurswold f 1.57; van idem te Muidam f 4; van idem te Idschenhuizen f 6.36; van idem te Lippenshuizen f 1.86; van idem te Wijbe f 7.49; (en de volgende halve coll.) van idem te Surhuistervveen f 1.90; van idem te Drogelham A f 2.62; van idem te Opeinde Nijega f 2.20; van idem te Oudega f 2.41; van idem te Rottevalle f 2.57; van idem te Boornbergum (2 coll.) f 2.79.
Aan schenkingen: Door den heer F. A. Camp-huis, te Charlois, van een zuster f 5; door den heer Mr. A. G. Wolf, te Utrecht, van eenige leden der Regelings-Commissie f 85.

Voor de Medische faculteit:
Door Mej. Gez. v. d. Pauwert, te Maas-sluys f 3.50.

Voor het Studiefonds:
Bij Prof. Dr. A. H. de de Hartog ingekomen: Door Mej. Gez. v. d. Pauwert, te Maas-sluys f 22.75.

S. J. SEEFAT,
Penningmeester.

P. VAN EIJK.

Firma JOHANNES KRAMER & Co.,
DAM 15-17, AMSTERDAM.

Koopen en verkoopen EFFECTEN, diverse LOTEN en vreemde COUPONS, Wisselen Gouden, Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIE en BELEENINGEN. Nemen gelden à DEPOSITO 1/2 pCt onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

DE ZONDAGSSCHOOL.

WEEKBLAD onder Redactie van A. J. HOOGENBIRK.
Per jaargang franco per post f 2.50.

Inhoud van het Nr. van 8 Augustus 1894: **De Zondagschool in Nederland. Wat behoort het kind? Kedron. Een oordeel uit den vreemde. Jong toegebracht. Vragenbus.**

Amsterdam. HÖVEKER & ZOON.

Bij HÖVEKER & ZOON, te Amsterdam, verscheen:

Breebaart's Huisorgel.

VIJF EN TWINTIG LIEDEREN VOOR HET CHRISTELIJK GEZIN.

VERZAMELD DOOR

P. J. KLOPPERS.

Bewerkt door J. VAN TRIGHT.

Prijs f 0.95.

ENCYCLOPÆDIE

DER

Heilige Godgeleerdheid,

DOOR

Dr. A. KUYPER.

Drie Deelen, ingezaaid f 18.75; in drie halflederen banden f 21.25. (Losse banden per stuk f 1.—).

Amsterdam. De UITGAVE, J. A. WORMSER.

De Groninger Brandwaarborg-Maatschappij.

Directieuren te GRONINGEN:

M. BROUWER en F. DIJKSTERHUIS, Oude Boteringestraat K. 112.

Hoofdagent in Amsterdam:

L. VAN DER VIGHE, Heerengracht bij de Hartenstraat 240.

Generaal-Agenten: J. GROENEVELD Ten. te Sneek en I. SCHIFFERS, te Vlaardingen.

Rechtskundige Adviseurs: Mrs. HEEMSKERK en VAN LENNEP,
Advocaten en Procureurs te Amsterdam.

Solide personen met prima referentiën kunnen als Correspondenten in aanmerking komen.

EXCELSIOR.

Geillustreerd Tijdschrift voor Nederlands Jongelingschap en Volk

ONDER REDACTIE VAN

A. J. HOOGENBIRK en J. A. WORMSER.

Prijs per jaargang (12 Nrs. à 16 pag. en 12 Nrs. à 8 pag.) f 3.50.

Inhoud van het No. van 7 Aug. 1894: **Vergeving en genoezing** (met plaat). — **Korea. — Het komplot** (een verhaal uit den tijd van Prins Willem III). — **Protestan-ten. — Uit het leven.**

Het stuk over **Korea** is van des te meer belang naar aanleiding van den oorlog tuschen China en Japan.

Amsterdam. HÖVEKER & ZOON.

Bij HÖVEKER & ZOON, te Amsterdam, verscheen:

ALLERLEI VOOR ALLEN.

PROZA en POËZIE

DOOR

A. J. HOOGENBIRK en J. A. WORMSER.

Prijs f 0.50.

Bij J. A. WORMSER, te AMSTERDAM, verscheen:

PIETER CORNELISZON HOOFT,

ALS SCHRIJVER DER

NEDERLANDSCHE HISTORIËN,

DOOR

Dr. JOH. C. BREEN.

Prijs f 2.50.

Bij J. A. WORMSER, te Amsterdam, zag het licht:

ACTA der Generale Synode

VAN

De Gereformeerde Kerken in Nederland.
Gehouden te Dordrecht, in den jare 1893.

Prijs f 3.20.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ, voorheen J. J. ARND & ZONEN.